

VA-schakt vid Stora Hotellet

L1980:4669
Nikolai 3:286
Örebro stad och kommun
Närke
Erica Strengbom

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Radiatorvägen 11 702 27 Örebro
Telefon 019-609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

*Översiktskarta över Örebro län med platsen för
undersökningen markerad i rött.*

© 2019 Arkeologgruppen AB

Arkeologgruppen rapport 2019:13

Författare Erica Strengbom

Grafisk form Nina Balknäs@Högtorps Diverse

Omslagsfoto Schaktet med Stora Hotellet i bakgrunden. Foto taget från norr.

Foto Arkeologgruppen AB om inte annat anges i figurtexten.

Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Dnr R50223371_180001

ARKEOLOGGRUPPEN AB RAPPORT 2019:13

ARKEOLOGISK UNDERSÖKNING
I FORM AV SCHAKTNINGSÖVERVAKNING

VA-schakt vid Stora Hotellet

L1980:4669

Nikolai 3:286

Örebro stad och kommun

Närke

Erica Strengbom

Lst dnr 431-2603-2018

Tekniska och administrativa uppgifter

Län	Örebro
Kommun	Örebro
Landskap	Närke
Socken	Örebro stad
Fastigheter	Nikolai 3:286

Fornlämningsnummer	L1980:4669
Lämningstyp	Stadslager
Datering	Medeltid, historisk tid

Typ av undersökning	Undersökning i form av schaktningsövervakning
Länsstyrelsens beslutsdatum	2018-08-31
Länsstyrelsens diarienummer	431-2603-2018
Arkeologgruppens projektnummer	Ag2018_65

Projektledare	Ebba Knabe
Fältpersonal	Erica Strengbom

Undersökningstid	2018-09-03 till 2018-09-05
Exploateringsyta	32 m ²
Undersökt yta	32 m ² , 8 löpmeter
Inmätningsteknik	Handhållen GPS
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Höjdsystem	RH 2000

Arkiv

Arkivmaterial förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Digitalt arkiv

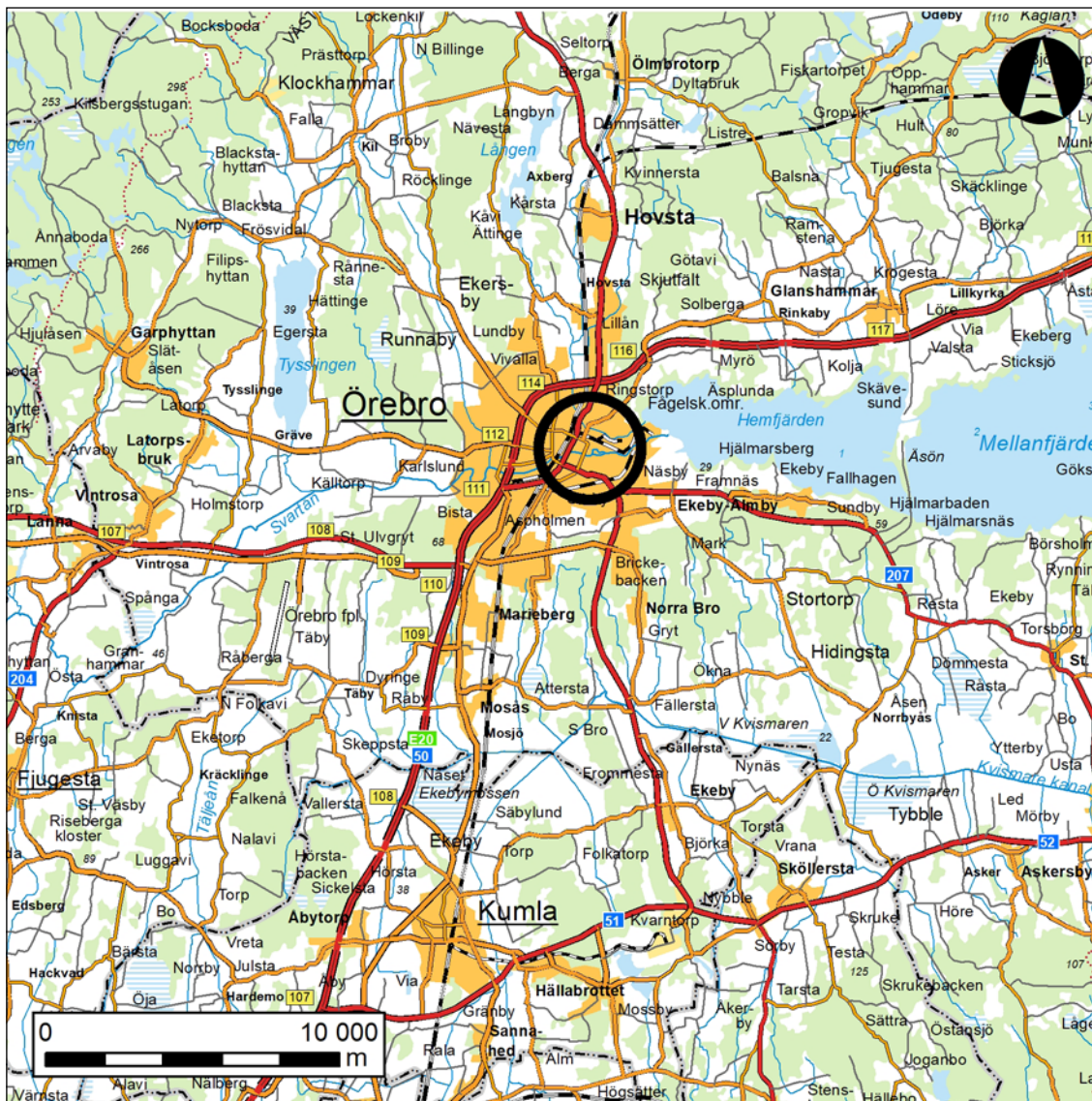
Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd

Inga fynd påträffades.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	5
Inledning	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	7
Tidigare undersökningar.....	7
Syfte	8
Metod	8
Resultat.....	8
Tolkning.....	10
Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen	10
Referenser	11
Bilagor	12
<i>Bilaga 1. Schaktbeskrivning</i>	12

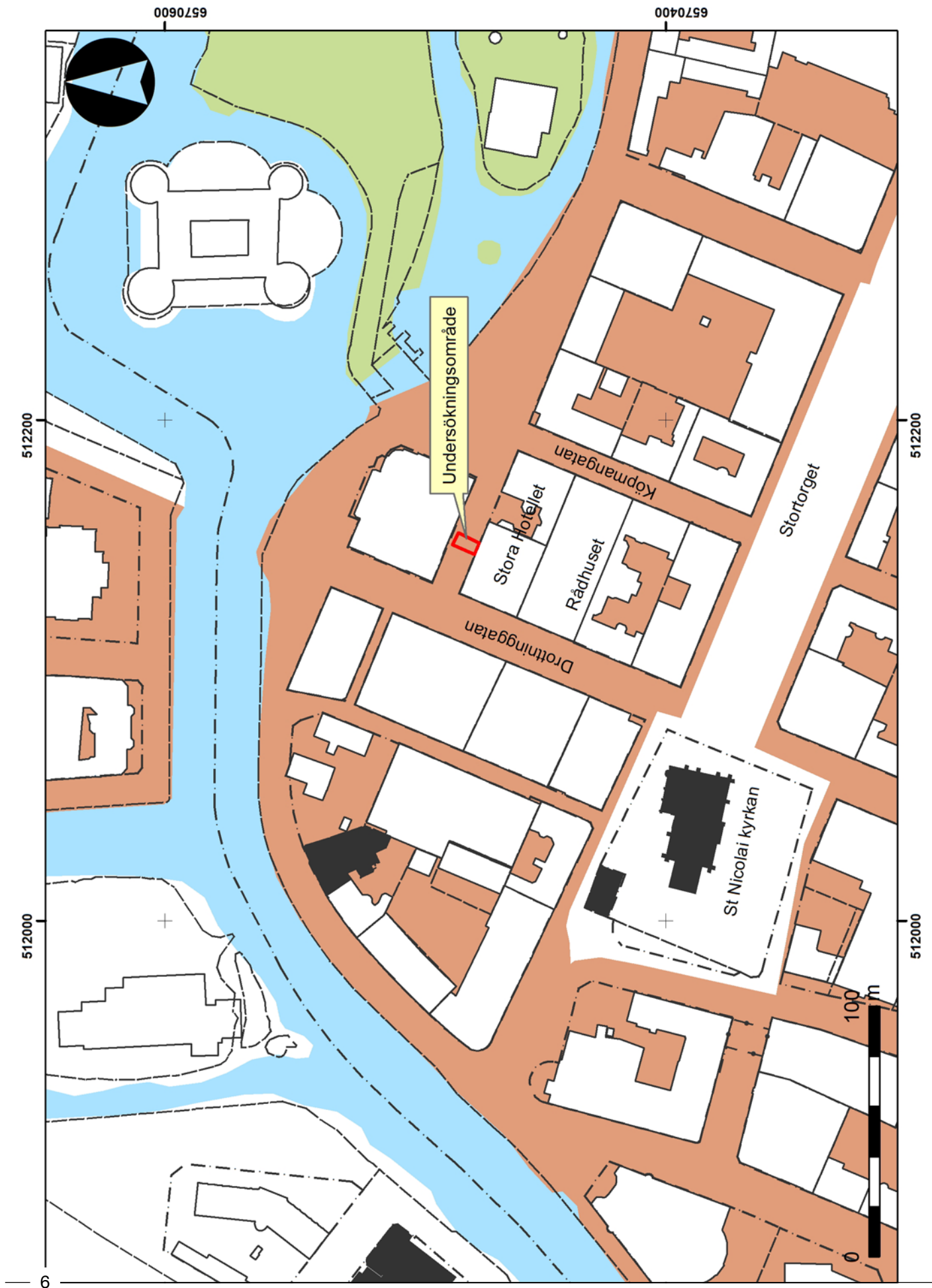
Figur 1. Karta över Örebro med den aktuella undersökningsplatsen markerad med svart.
Skala 1:250 000.

Sammanfattning

I samband med att Tekniska förvaltningen utförde markarbete vid *Stora Hotellet* i centrala Örebro utförde Arkeologgruppen AB en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Området ligger inom fornlämningen L1980:4669 som är stadens äldre stadslager. Inget av antikvariskt intresse påträffades. Schaktningsövervakningen har visat att området är helt urschaktat ner till orörd lera.

Inledning

Tekniska förvaltningen vid Örebro kommun har utfört markarbeten vid *Stora Hotellet* i centrala Örebro. Markarbetena syftade till att anlägga nya vatten- och avloppsledningar till *Stora Hotellet*. De aktuella markarbetena ligger inom den fornlämning som i Riksantikvarieämbetets fornminnesregister betecknas som L1980:4669. Fornlämningen utgörs av äldre stadslager i Örebro stad. Länsstyrelsen i Örebro beslutade att en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning krävdes för ingreppet. Beslut i ärendet fattades 2018-08-31 (dnr 431-2603-2018). Arkeologgruppen AB utförde uppdraget och betalningsansvarig var Tekniska förvaltningen vid Örebro kommun.

Figur 2. Översikt över området kring undersökningsområdet. Skala 1:2 000.

Bakgrund och kulturmiljö

Undersökningsområdet ligger inom fornlämningen L1980:4669 som utgörs av äldre stadslager från medeltid och framåt längs med den rullstensås som löper i nord-sydlig riktning. Den äldsta bebyggelsen har följt åsens sträckning och utvecklats i anslutning till ett antal gator och vägar. Det arkeologiska materialet visar att bebyggelsen längs gatorna har grupperat sig i avlånga, smala tomtliknande ytor. Samtidigt med att den äldsta bebyggelsen etablerades förefaller det som att arbeten med att fylla ut slänten närmast öster om åschrönet har påbörjats, antingen för att anlägga en gata eller för att utöka det förhållandevis begränsade utrymmet högst upp på åsen. Bebyggelsen har skett successivt, med början under 1200-talets mitt (Ramström 2009).

Tidigare undersökningar

Flertalet arkeologiska insatser som har utförts i direkt närhet till det nu aktuella undersökningsområdet har visat på förhistoriska, medeltida och tidigmoderna lämningar. Direkt söderut i kvarteret Rådhuset har medeltida bebyggelselämningar påträffats. Under dem fanns rester efter vikingatida brandgravar, vilket har tolkats som rester av ett gravfält från yngre järnålder. På platsen fanns även föremål som kan sättas i samband med en förhistorisk boplatz. Sydöst om undersökningsområdet i Köpmangatans norra del har bebyggelselämningar påträffats i form av en träkällare och tre stenkällare. Träkällaren ¹⁴C-daterades till medeltid, perioden 1319–1363 e.Kr. Längs hela sträckan fanns också medeltida kulturlager. Undersökningar i kvarteren Bromsgården och Tryckeriet som båda ansluter mot Stortorget och Köpmangatan har visat på medeltida lämningar. I kvarteret Tryckeriet har den äldsta bebyggelsen daterats till 1200-talets mitt och för kvarteret Bromsgårdens del har de äldsta fynden daterats till 1200-talets andra hälft.

Strax söder om det nu aktuella undersökningsområdet vid Stortorget har flera undersökningar utförts där bland annat husgrunder och källarvalv påträffats som utifrån fynd och stratigrafi har daterats till 1600-tal och framåt (Ekholm 2012; Ramström 2009). I skrivande stund pågår ytterligare en utgrävning i samband med dränering kring Rådhuset på Stortorget. En husgrund och rester av bakugnar från historisk tid har påträffats i schaktet (muntligen Nina Balknäs).

Syfte

Syftet med undersökningen var att med ett vetenskapligt arbetssätt undersöka, dokumentera och tolka de arkeologiska lämningar som framkom vid schaktningsövervakningen.

Metod

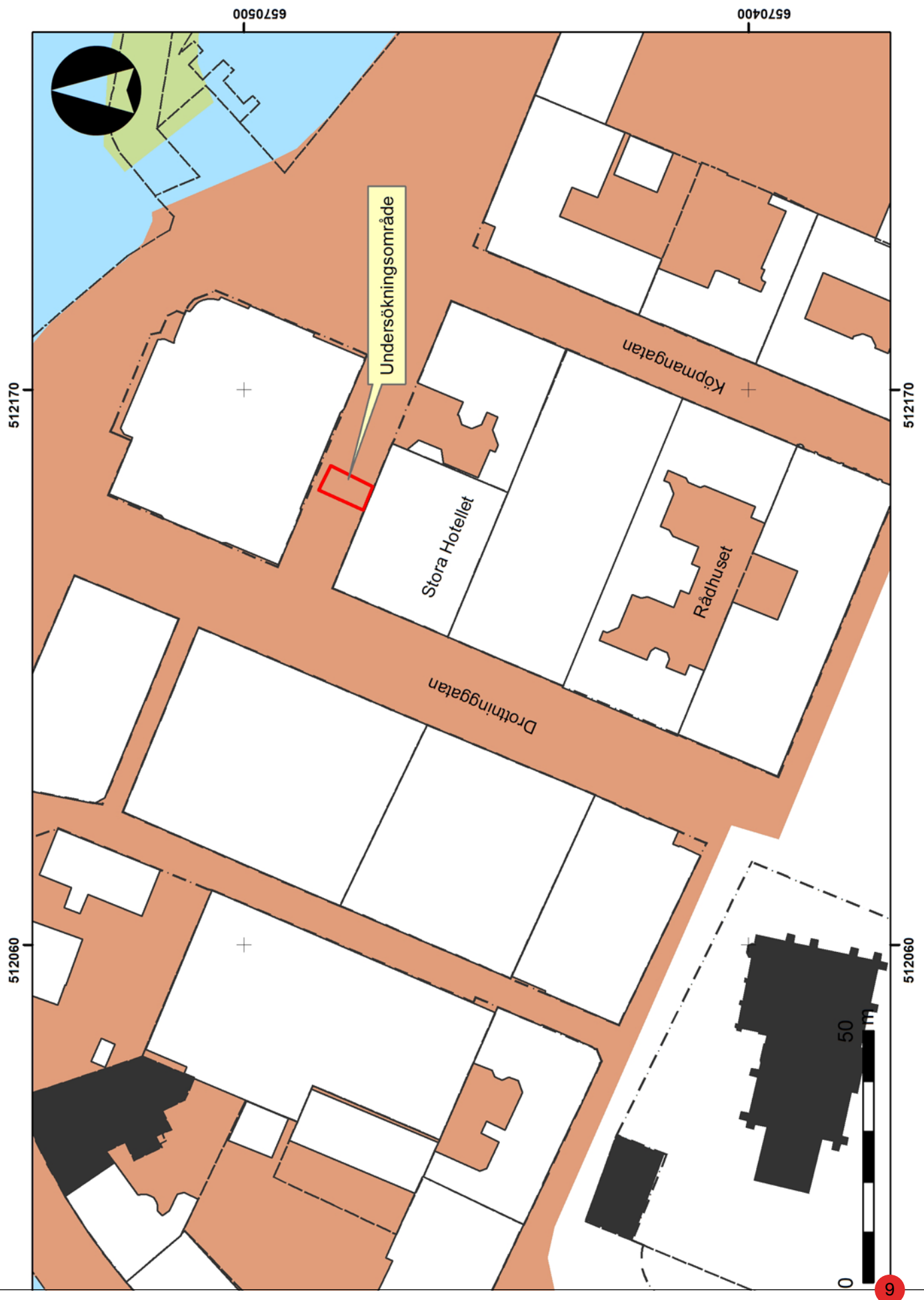
Undersökningen skedde i form av schaktningsövervakning vilket innebär att en arkeolog var närvarande när schaktningsarbetena genomfördes. Syftet med schaktningsövervakningen var att under det pågående arbetet kontrollera om äldre kulturlager eller andra lämningar berördes av arbetsföretaget. Eventuella lämningar skulle dokumenteras på ett vetenskapligt tillfredställande sätt.

Resultat

Schaktet som övervakades var 8×4 meter stort och grävdes till ett djup av 2,5–3 meter. Under stenläggningen fanns ett cirka 0,25 meter tjockt lager med sättsand. Under sättsanden var schaktet uppfyllt med rullstensgrus ner till ett djupa av cirka 3 meter, därefter fanns orörd blågrå lera. I schaktet löpte kabel- och rörschakt både längs med och tvärs över schaktet ända ner till 3 meters djup. Det fanns ingen inblandning av kulturpåverkad jord i schaktet. Området var helt urschaktat och uppfyllt med grus.

Figur 4. Schaktet med alla kablar och rör. Foto taget från nordväst.

Figur 3. Plan över det övervakande schaktet. Skala 1:1 000.

Tolkning

Området där schaktet grävdes är helt urschaktat för olika rör och kabelschakt. Inga fornlämningar påträffades.

Utvärdering av resultaten i förhållande till undersökningsplanen

Den arkeologiska undersökningen i form schaktningsövervakning följde den planerade undersökningsplanen och inga avvikelser gjordes.

Referenser

Tryckta källor

Ekholm, T. 2012 *Ruiner under Stortorget i Örebro*.
Arkeologgruppen AB rapport 2012:07.

Ramström, A. 2009. *Kabelschakt i centrala Örebro*.
Arkeologgruppen AB rapport 2009:3

Websidor

www.fornreg.se

Bilagor

Bilaga 1. Schaktbeskrivning

Schaktet grävdes i nord-sydlig riktning upp mot grunden till Stora Hotellet. Schaktet mätte 8×4 meter och grävdes till ett djup av 2,5–3 meter. Under stenläggningen fanns 0,25 meter tjock sättsand och under det utfyllnadsmassor i form av rullstensgrus med enstaka rullstenar.

Arkeologgruppen AB

RAPPORT 2019:13

